

Zápis ze zasedání Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením (VVOZP),

které se konalo ve čtvrtek 18.03.2021 od 10:00 hodin online

Přítomné členky a členové VVOZP

Ivana Ambrosová (SPMP), Andrej Babiš (předseda vlády ČR), Petr Běhunek (NRZP ČR), Marie Bílková (MF), Andrea Brzobohatá (No Foot No Stress), Martina Děvěrová (MPO), Zuzana Jentschke Stöcklová (MPSV), Václav Krása (NRZP ČR), Dita Mlynářová (MZ), Jiří Morávek (NRZP ČR), Marcela Pavlová (MMR), Václav Polášek (SONS ČR), Josef Postránecký (MV), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Karel Rychtář (AZZP ČR), Jan Uherka (NRZP ČR), Helena Válková (ÚV ČR), Jiří Vencel (NRZP ČR), Alexandr Zvonek (MU)

Nepřítomné členky a členové VVOZP

Jan Blatný (MZ), Lenka Hlubučková (MD), Jana Maláčová (MPSV), Milan Němeček (MK), Marta Pečeňová (Za sklem), Robert Plaga (MŠMT), Svatopluk Pohořelý (MŠMT)

Pověření zástupci omluvených členů a členek VVOZP

Jaroslav Faltýn (MŠMT), Iva Matějková (MK), Ladislav Němec (MD), Michal Pícl (MPSV), Pavla Seilerová (MZ)

Hosté

Andrea Baršová (ÚV ČR), Simona Bílá Srníková (MV), Romana Jakešová (KVOP), Petr Jiříček (MPSV), Ivana Kupčíková (tlumočnice), Pavel Mička (MZ), Simona Papežová (MZ), Dana Peňázová (tlumočnice), Dita Protopopová (MZ), Vanesa Šandová (ÚV ČR), Monika Šimůnková (KVOP), Vladimír Vořechovský (ÚV ČR), Pavla Wernerová (přepisovatelka)

Sekretariát VVOZP

Blanka Espinoza, Martina Jelínková, Markéta Skalská

Informace k usnášeníschopnosti

K 18.03.2021 má VVOZP 26 členů. VVOZP je usnášeníschopný při účasti nadpolovičního počtu členů a členek či v případě členů a členek zastupujících ústřední orgány státní správy jejich pověřených zástupců a zástupkyň (dále jen „členové a členky“), tj. 14. Při zahájení zasedání bylo přítomno 20 členů a členek. VVOZP byl tedy usnášeníschopný. Počet přítomných členů a členek VVOZP byl během jednání proměnlivý, počet hlasujících členů a členek je vždy uveden u každého usnesení.

Jednání zahájila a řídila výkonná místopředsedkyně VVOZP Helena Válková, kterou řízením pověřil předseda VVOZP Andrej Babiš.

Helena Válková na úvod přivítala účastníky jednání a informovala o dvou změnách v programu jednání oproti programu původně uvedenému v pozvánce: bod „Problémy související s novou

klasifikací osobních automobilů v návaznosti na poskytování příspěvků na pořízení motorového vozidla“ byl na žádost předkladatele z programu jednání stažen. Na základě žádosti Ministerstva zdravotnictví byl bod 6 „Stav realizace Strategie reformy psychiatrické péče“ zařazen jako 4 a bod „Průzkum zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve vybraných úřadech státní správy“ byl zařazen jako bod 6. V návaznosti na to bylo upraveno číslování projednávaných bodů.

Helena Válková dala hlasovat o upraveném programu jednání, který VVOZP přijal 23 hlasy přítomných členů a členek.

Schválený program:

1. Výroční zpráva Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2020,
2. Situace v podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením po zvýšení minimální mzdy a v prostředí pandemie – možná řešení,
3. Legislativní úpravy související s pravidly pro získání řidičského oprávnění u osob se sluchovým postižením, především těch, které souvisí s řízením motorového vozidla v pracovněprávním vztahu, nebo by bylo řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti,
4. Stav realizace Strategie reformy psychiatrické péče,
5. Odpovědnost vlády ČR za informování občanů se specifickými komunikačními potřebami,
6. Průzkum zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve vybraných úřadech státní správy,
7. Informace zástupkyně veřejného ochránce práv o monitorování práv osob se zdravotním postižením v roce 2020,
8. Různé.

1. Výroční zpráva Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2020

Informaci podala Martina Jelínková.

Výroční zpráva VVOZP je předkládána na základě usnesení vlády ČR ze dne 20. února 2002 č. 175, má předepsanou strukturu a obsahuje povinně zveřejňované údaje, zejména přehled členek a členů VVOZP, zaměstnanců sekretariátu, zasedání VVOZP a jeho odborných skupin včetně projednávaných témat, dokumentů připravených VVOZP a schválených vládou ČR, výdajů za rok 2020 a dalších činností.

V roce 2020 činnost VVOZP a jeho sekretariátu také ovlivnila pandemie COVID-19, což se projevilo například tím, že se v prosinci nemohl konat tradiční slavnostní večer VVOZP k Mezinárodnímu dni osob se zdravotním postižením, na kterém měly být vyhlášeny výsledky 27. ročníku Ceny za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení a fotografické soutěže na téma Společně napříč generacemi. Přesto se podařilo ve spolupráci s rezorty a dalšími organizacemi připravit, VVOZP schválit a vládě ČR k projednání a schválení předložit několik důležitých dokumentů, nejdůležitějším z nich je nový Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025, který byl schválen vládou ČR v červenci 2020. Národní plán je základním strategickým dokumentem, který určuje směřování vládní politiky České republiky v oblasti vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na následující období.

Dalším dokumentem byla Zpráva o plnění opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020 v roce 2019, která popáté monitorovala

plnění tohoto plánu. Dokument Soubor opatření ke zlepšení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin vznikl za účasti členek a členů Odborné skupiny pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchou autistického spektra. Soubor opatření obsahuje devět oblastí, v nichž jsou spatřovány nejvýznamnější problémy života osob s PAS. V loňském roce byla také dopracována Souhrnná zpráva o přístupnosti veřejné správy a veřejných služeb pro osoby se zdravotním postižením, která byla vytvořena v rámci Odborné skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb, jejím hlavním cílem bylo vytvořit souhrnný dokument, který by mapoval stav přístupnosti v oblastech, které s činností státní správy a výkonu veřejných služeb souvisejí.

Rozprava: Do rozpravy se nikdo se svým příspěvkem nepřihlásil.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

s c h v a l u j e Výroční zprávu Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2020.

Usnesení bylo přijato 24 přítomnými členy a členkami VVOZP.

2. Situace v podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením po zvýšení minimální mzdy a v prostředí pandemie – možná řešení

S tímto bodem seznámil přítomné Karel Rychtář.

Problém trvá již od roku 2016 zrušením výjimek z doplatku minimální mzdy zaručených tarifů. Situace pro cca 3 a půl tisíce zaměstnavatelů je složitá, zrušení výjimek bylo řešeno dvěma cestami, jedna cesta je systémové řešení, na kterém jsme se podíleli do roku 2018, nyní jsou priority jiné, není na to kapacita ani politická vůle. Druhá cesta je kompenzace formou zvýšení příspěvku, na který mají nárok zaměstnavatelé osob se zdravotním postižením. Od roku 2019 se potýkáme s problémy, přestože se zvýšení příspěvku dostalo ze zákona do kompetence vlády, v roce 2019 byla kompenzace schválena až ve druhé polovině roku, v roce 2020 také zpětně až na konci roku. V roce 2020 a 2021 k tomu přicházejí další vlivy, které vyplývají z epidemie COVID-19, mimo problémů, které jsou společné s ostatními firmami, začínáme registrovat vysokou nemocnost a absenci lidí na pracovišti, nejde jen o karanténu a ošetřování členů rodiny, ale i o určitou prevenci, neboť lidé se zdravotním postižením jsou v rizikových skupinách a řada lékařů to řeší tak, že je preventivně nechá doma. Asociace zaměstnavatelů zdravotně postižených včetně Svazu českých a moravských výrobních družstev i většina sociálních partnerů je nakloněna jednání o systémových změnách, ale protože se momentálně nerealizují, tak nevidí jiné řešení, než kompenzaci prostřednictvím navýšení příspěvku. 60 % výdajů na příspěvky na zaměstnávání OZP se vrací zpět do veřejných financí. Je třeba, aby se vláda tímto problémem začala urychleně zabývat, neboť negativní dopady se týkají minimálně 50 % zaměstnavatelů OZP.

Rozprava:

Helena Válková konstatovala, že v materiálu předloženém na toto zasedání je uvedeno, že zaměstnavatelé OZP vědí, že není prostor pro prosazení zásadních změn z důvodu epidemiologické a politické situace a považují pouze za nezbytné schválit pro rok 2021 nařízení vlády obsahující dílčí zvýšení limitu příspěvku.

Václav Krása uvedl, že Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (dále jen „NRZP“) podporuje předložený návrh usnesení, se situací u zaměstnavatelů OZP je dobře obeznámena, na MPSV sice probíhala jednání ohledně možných systémových změn, na které ale nyní není vhodná doba.

Michal Pícl informoval, že tato problematika je pro MPSV zásadní, řešila se již minulý rok, příspěvek se zvyšoval až na maximum 14.600 Kč, systémové řešení by bylo lepší, ale pravděpodobně již k jeho realizaci nebude politická vůle. MPSV reagovalo na současnou situaci, umožnilo využít v rámci podpor i program Antivirus, který mohou využít i zaměstnavatelé na chráněném trhu práce. MPSV novelizovalo v zákoně o zaměstnanosti § 78a, kde uznatelným nákladem pro účely příspěvku jsou také náhrady mzdy a překážky v práci na straně zaměstnavatele. V současné době se na příspěvky vydává cca 8 a půl mld. Kč ročně.

Karel Rychtář doplnil, že za výjimky jsou zaměstnavatelé OZP vděční, jejich neposkytnutí by způsobilo ještě větší dopady, ale jestliže je zvýšení příspěvku schváleno v polovině roku, tak je to v průměru na rok ne 800, ale 400 Kč, a jestli to bude letos schváleno až pro příští rok, tak je to pouze nějaký zlomek té částky, nejsou jen minimální mzdy, ale také zaručené mzdové tarify, většina zaměstnanců se ZP pracuje ve druhém a vyšším tarifním stupni, to znamená, že ty částky jsou ještě vyšší a také k tomu se ještě úměrně zvyšují odvody z mezd. Zaměstnavatelé OZP netvrdí, že to musí být konkrétní částka schválená ke konkrétnímu datu, ale reakce ze strany vlády už z psychologického důvodu pro zaměstnavatele OZP znamená jistotu, že stát na ně nezapomíná.

Marie Bílková podpořila stanovisko MPSV a upozornila na nesystémové dvojí zvyšování příspěvku během loňského roku, je potřeba do toho vnést systém a řád a spojit to až s minimální mzdou od příštího roku.

Petr Jiříček doplnil, že příspěvek v současné době činí 14.600 Kč, za 3 a půl tisíce zaměstnavatelů OZP činí průměrné čerpání příspěvku na jednu osobu se zdravotním postižením 11 tisíc Kč, již v tuto chvíli je tam dostatečná rezerva přes 3 tisíce Kč, nelze to samozřejmě paušalizovat na všechny zaměstnance se ZP a všechny zaměstnavatele.

Karel Rychtář upřesnil, že z 3 a půl tis. firem minimálně polovina čerpá příspěvek v menší částce, jestliže je firma konkurenceschopná, tak nepotřebuje čerpat plnou výši příspěvku, a nebo neprokáže náklady, na které by příspěvek mohla vyčerpat v plném rozsahu, to je zdravý jev, zaměstnavatelé OZP bojují především za tu nejvíce ohroženou část zaměstnavatelů, která víceméně plní sociální funkci, která je skutečným chráněným trhem práce, tato část je nejvíce ohrožena nezvyšováním kompenzací. Dlouhodobě usilujeme o to, aby došlo k diferenciaci, aby se oddělily jednotlivé části zaměstnavatelů OZP, ale zatím nebyl k tomu nalezen klíč. Dvojí zvýšení v roce 2020 nebylo dvojí pro rok 2020, jedno zvýšení bylo to, které stát dlužil z roku 2019, kdy ke zvýšení nedošlo, a druhé zvýšení reagovalo na zvýšení minimální mzdy v roce 2020 a znovu opožděně, na zvýšení pro rok 2021 již nebylo reagováno vůbec.

Václav Polášek potvrdil, že příspěvek je pro Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých ČR (dále jen „SONS“), která zaměstnává cca 150 lidí s těžkým zrakovým postižením, velmi důležitý, do příspěvku se kromě mezd a odvodů mohou zahrnovat také prostředky na asistenci pro zaměstnance se ZP.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

d o p o r u č u j e MPSV ČR a vládě ČR navrhnout a schválit nařízení vlády ve smyslu zmocnění dle odst. 17 § 78a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a rozhodnout o částečné kompenzaci formou zvýšení limitu příspěvku dle § 78a citovaného zákona pro rok 2021.

Usnesení bylo přijato 20 přítomnými členy a členkami VVOZP, 4 se zdrželi.

3. Legislativní úpravy související s pravidly pro získání řidičského oprávnění u osob se sluchovým postižením, především těch, které souvisí s řízením motorového vozidla v pracovněprávním vztahu, nebo by bylo řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti

S obsahem tohoto bodu seznámil členky a členy Alexandr Zvonek.

Předložený materiál shrnuje dva základní problémy, které se týkají lidí se sluchovým postižením a vztahují se k řidičskému oprávnění s vazbou na zaměstnávání. První rovina spočívá v tom, že lidé se sluchovým postižením jsou výrazně omezováni v možnosti získat řidičské oprávnění na některé dopravní prostředky např. zemědělskou techniku, nákladní automobily. Lidé se sluchovým postižením jsou v podstatě diskriminováni v možnosti uplatnit se na otevřeném trhu práce. Na druhou stranu platí, že existuje řada profesionálních řidičů, kteří jsou neslyšící a mají mnohaletou praxi. Druhá rovina spočívá v samotném získávání řidičského oprávnění v autoškolách, nově je do legislativy přidáno ustanovení, že autoškoly mohou zejména při výcviku na motocyklech využívat různá elektronická zařízení pro komunikaci mezi učitelem a žákem. Došlo k tomu, že na základě takového ustanovení nemohou lidé se sluchovým postižením získat řidičské oprávnění. I když mají vyjádření Ministerstva dopravy, že tam žádné omezení není, praxe je jiná, lidé se sluchovým postižením musí překonávat zbytečné bariéry a překážky. Tato záležitost patří do působnosti Ministerstva dopravy a Ministerstva zdravotnictví.

Rozprava:

Helena Válková uvedla, že ne všichni jsou tak dobře seznámeni s touto problematikou, aby mohli hlasovat pro tak konkrétní návrh usnesení, který předložil Alexandr Zvonek. Proto by bylo vhodnější hlasovat o obecnějším návrhu usnesení, ve kterém je také obsažen požadavek, aby se jednalo o vhodné úpravy zákonů, které by umožnily lepší podmínky pro získávání a držení řidičského oprávnění k řízení motorových vozidel osobami se sluchovým postižením, ale dává větší možnost jednání s rezorty MD a MZ.

Alexandr Zvonek vznesl námitku, že by bylo vhodné alternativní návrhy usnesení konzultovat s předkladatelem dříve, než přímo u samotného jednání VVOZP, aby byl prostor věc zvážit.

Václav Krása nabídl, že NRZP je připravena s Alexandrem Zvonkem dohodnout na MD setkání a domluvit podrobnosti případné legislativní změny i ve spolupráci s MZ.

Alexandr Zvonek doplnil, že je třeba zvážit rozumné argumenty, někde to možné není, řidič autobusu by mohl představovat komplikaci, pokud by byl neslyšící, tam může existovat riziko ohrožení bezpečnosti jiných osob, ale zákon by neměl v praxi zbytečně lidem se sluchovým postižením bránit.

Ladislav Němec ujistil, že MD je připraveno k tomuto tématu vést diskusi. Samotný zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, který stanovuje podmínky pro udělení řidičského oprávnění, nestanovuje žádná omezení, pouze se odkazuje na vyhlášku Ministerstva zdravotnictví č. 277/2004 Sb., na základě které posuzuje praktický lékař zdravotní způsobilost, pro MD je tedy stěžejní stanovisko, které vychází z této vyhlášky, pokud by docházelo k nějaké úpravě, pak v této vyhlášce. Další část, která je v materiálu zmíněna, je otázka motocyklů, v této části došlo k takové úpravě, že již není možné dvojí řízení, je tam možnost využívat interkom a pro MD je opět stěžejní stanovisko MZ, zda osoba, která má absolutní ztrátu sluchu je schopná na motocyklu jezdit. MD oslovilo některé státy, od kterých byl tento způsob výcviku převzat, jak tuto problematiku řeší, byly by možné i jiné technické prostředky než interkom.

Monika Šimůnková doplnila, že Kancelář veřejného ochránce práv (dále jen „KVOP“) se se stížnostmi na tuto problematiku také setkává, obrátila se na ni žena se sluchovým postižením, která byla odmítnuta několika autoškolami v Praze k výcviku získání řidičského oprávnění na motocykl. Přestože žena namítala diskriminaci, KVOP interní analýzou diskriminaci nezjistila, ale

zjistila problémy při průběhu finální zkoušky v situaci, kdy zkoušku skládá uživatel českého znakového jazyka, který neslyší. KVOP by ráda iniciovala jednání s MD, obrátí se na MD s žádostí o výklad příslušných ustanovení zákona.

Dita Mlynářová informovala, že praxe autoškol, tedy vykonávání zkoušek, dostupnost testů a zkoušek prostřednictvím českého znakového jazyka MZ nepřísluší, to je praxe, kterou musí sledovat MD. Jediná role MZ je stanovení zdravotní způsobilosti v rámci vyhlášky č. 277. Co se týče zdravotních kritérií, v tuto chvíli je tato vyhláška v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES. MZ je připraveno o této problematice jednat, ale nedomnívá se, že by v tuto chvíli existoval nějaký vážný nesoulad, je pravda, že evropské státy mají tuto problematiku upravenou různě, směrnice nenutí, aby to bylo po celé Evropě jednotné, MZ uvítá podněty od lidí se sluchovým postižením. MZ již vstoupilo v jednání s odbornými společnostmi, má stanovisko, které považuje stávající úpravu za dostatečnou, ale je připraveno jednat i s foniatrickou společností na evropské úrovni, MZ přijímá úkol jednat o zdravotní způsobilosti, nikoliv však o praxi autoškol.

Alexandr Zvonek poděkoval oběma rezortům za ochotu se tímto problémem zabývat a dále souhlasil s tím, aby se hlasovalo rovnou o obecnějším návrhu usnesení.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

ž á d á Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo dopravy, aby projednala se zástupci dotčené skupiny vhodné úpravy zákonů a souvisejících právních předpisů vztahujících se k příznivějšímu získávání a držení oprávnění k řízení motorových vozidel osobami se sluchovým postižením.

Usnesení bylo přijato 23 přítomnými členy a členkami VVOZP, 1 se zdržel.

4. Stav realizace Strategie reformy psychiatrické péče

VVOZP od roku 2013, kdy byla schválena Strategie reformy psychiatrické péče, pravidelně monitoruje, jak probíhá její implementace a jaké kroky byly v této oblasti učiněny. Na minulém zasedání VVOZP bylo domluveno, že reformě bude na tomto jednání věnován větší časový prostor.

Bod prezentovala Dita Protopopová, tajemnice Rady vlády pro duševní zdraví.

Stav realizace reformy psychiatrické péče pokrývá oblast zdravotnictví, která je realizovaná pomocí projektu na MZ a zakládá se na Strategii reformy psychiatrické péče, to je zvýšení kvality, dostupnosti a organizace péče ve zdravotnictví, ale jde už i o péči o duševní zdraví jako rozšíření a komplexního pokrytí této problematiky. Samotná Strategie byla postavena na tom, že bude reformovat, měnit strukturu poskytování péče, která leží na 4 pilířích, čtvrtý pilíř Centra duševního zdraví se nově zaváděl. Problematika péče o duševní zdraví se netýká jen rezortu zdravotnictví, bylo velmi obtížné zajistit spolupráci ostatních rezortů, projekty podpořené EU, které realizují Strategii, jsou zaměřené zejména na cílovou skupinu závažně duševně nemocných, ale ta potřeba je ve všech cílových skupinách, zejména nyní v době Covidu se ukazuje potřeba např. u dětí. Dále nebyla také pokryta oblast prevence.

Řešením problému je Národní akční plán pro duševní zdraví 2020-2030 a Rada vlády pro duševní zdraví.

Co se týče pokrytí personálních zdrojů a navýšení psychiatrů, to je oblast, ve které se zatím příliš nedaří, lidské zdroje jsou pořád kritickou oblastí jak reformy psychiatrické péče, tak celého zdravotnictví, a to v celé Evropě. Počet pacientů však roste. Pokud se nedaří dostat více odborníků do systému, řešením je pomoci jim zvýšit efektivitu práce, to znamená určité činnosti jim odebrat a delegovat je lidem, kteří mají sice nižší kompetence, ale mohou je zajistit stejně odborně

a stejně kvalitně, za tímto účelem jsou zřizovány ambulance s rozšířenou péčí, které zvládnou ošetřit mnohem více pacientů.

Centra duševního zdraví (CDZ) jsou novou komplexní službou pro závažně duševně nemocné, která je terénní, pracuje zejména ve vlastním sociálním prostředí pacienta, je zdravotně sociální, takže komplexně pokrývá potřeby lidí, je mnohem efektivnější v jejich rehabilitaci. V rámci podpořených projektů reformy se pilotovalo 29 těchto center, jedno centrum bylo ještě prepilotní pro nastavení pravidel, takže celkem máme 30 CDZ, jediný nepokrytý je Liberecký kraj. CDZ budou legislativně ukotvena. Zdravotní pojišťovny budou plně hradit zdravotní část všech 30 CDZ po ukončení pilotního provozu. Očekávalo se, že se vznikem CDZ bude u skupiny závažně nemocných mnohem méně hospitalizací, hospitalizace budou kratší a pacienti budou lépe fungovat v běžném životě, což se daří.

Jde také o deinstitucionalizaci, aby v psychiatrických nemocnicích nebyli pacienti, kteří tam být nemusejí. Cílem je transformace psychiatrických nemocnic tak, aby v nich byla poskytována kvalitní vysoce individualizovaná péče, ochranné léčení atd. Počet dlouhodobých hospitalizací v nemocnicích se daří snižovat, což je dlouhodobý cíl.

Rozprava:

Václav Krása ocenil prezentaci, kterou bude v rámci NRZP dále šířit, reforma se rozbíhá, jsou zřetelné pozitivní výstupy.

Bod byl určen pro informaci.

5. Odpovědnost vlády ČR za informování občanů se specifickými komunikačními potřebami

S úvodním slovem k tomuto bodu vystoupil Alexandr Zvonek.

Již rok trvá krizový stav, kdy se řeší různé problémy související s pandemií. Lidé v ČR jsou informováni o různých opatřeních, o aktuálním stavu, přesto vláda nebyla doposud schopna převzít odpovědnost za to, aby informovala i občany, kteří jsou uživateli českého znakového jazyka, a další občany, kteří jsou sluchově postižení. Bylo odkazováno na to, že informace jsou zprostředkovány jinými kanály, ale bohužel to má své limity, např. lidé se k informacím dostávají se zpožděním nebo tlumočení v České televizi není vždy technicky úplně spolehlivé atd. Proto bylo apelováno na pana premiéra a na vládu ČR, aby převzala odpovědnost s tím, že já osobně i zástupci organizací sluchově postižených jí nabízíme formu spolupráce, podpory a pomoci. To proto, aby vláda ČR zajišťovala přepis a tlumočení tak, aby se k lidem dostaly potřebné informace včas a ve správné formě. Jako příklad bylo uvedeno Slovensko, kde premiér již několik měsíců k sobě automaticky bere tlumočnicka znakového jazyka, to samé prezidentka Slovenské republiky, a funguje to tak v celé řadě evropských států. Stálo by za to se inspirovat a vyjít vstříc, protože i neslyšící lidé jsou občané ČR a mají stejné právo na informace, které souvisejí s jejich bezpečností, tak, jako ostatní občané. Chápu, že existují argumenty, které stojí proti tomu, že funguje informovanost prostřednictvím médií, ale není natolik spolehlivá, jako když to bude zajišťovat a garantovat sama vláda. Není to bráno jako výtku, spíše jako apel, podnět, co by bylo dobré a vhodné udělat.

Rozprava:

Helena Válková ujistila, že pan premiér je o této problematice informován, musel odejít na další jednání, je zde přítomen ředitel Odboru komunikace Úřadu vlády Vladimír Vořechovský.

Vladimír Vořechovský nabídl Alexandru Zvonkovi setkání na Úřadu vlády, aby mohla být problematika projednána detailně, Odbor komunikace se tímto tématem zabývá, je v kontaktu

s Českou televizí a řeší s nimi to, jakým způsobem přenášet tiskové konference, jak by se to dalo logisticky, technicky vše zvládat, ve finále jistě dojde ke zlepšení situace a spokojenosti lidí se sluchovým postižením.

Vanesa Šandová sdělila, že se Odbor komunikace snaží i v této krizové situaci dělat vše potřebné tak, aby informace byly předány i lidem s handicapem. Probíhají jednání s Českou televizí, jakákoliv tisková konference po jednání vlády je vždy tlumočena do českého znakového jazyka Českou televizí přímo na místě, ta to sdílí také na svých webových stránkách a na Facebooku, v celoplošné televizi je to tedy všude dostupné, na webu i na sociálních sítích. Na webu se to dá i zpětně dohledat, večerní zprávy jsou také ve znakovém jazyce, kde jsou shrnuty důležité věci, o kterých je třeba informovat. Česká televize během jarních měsíců vytvářela skryté titulky, ale protože neměla žádnou zpětnou vazbu, tak na podzim od toho upustila. Na vládním webu je zveřejňován hned po skončení tiskové konference zvuk, do několika hodin je zpracován a zveřejněn jeho kompletní přepis, jde o garanci spolehlivosti informací, proto není používán automatický přepis, dále jsou zveřejňovány tiskové zprávy, ve kterých jsou shrnuty nejdůležitější informace, na portálu covid.gov.cz je zveřejněn zjednodušený přehled toho, co platí. Na lince ke koronaviru 1221 je dostupný textový přepis.

Alexandr Zvonek uvedl, že má přehled o aktivitách realizovaných ve prospěch sluchově postižených, které se daří, a které fungují, je v kontaktu s lidmi z České televize. Primárně jde o prohlášení vlády, různé brífinky, tiskové konference, prohlášení související s krizovým stavem, tam je ten základní problém, že přístupnost není zajištěna, je to delegováno na Českou televizi, kde sami musí řešit, jakým způsobem to zajistit, kde na to vezmou finance apod. Dále potvrdil svůj zájem o společné jednání, kde bude detailněji projednán tento problém a poděkoval za vstřícnost a ochotu.

Helena Válková v návaznosti na příslib dalšího jednání navrhla přeformulovat návrh usnesení Alexandra Zvonka. Usnesení přečetla a dotázala se Alexandra Zvonka, zda se může hlasovat přímo o tomto usnesení.

Alexandr Zvonek na to reagoval tak, že lidé se sluchovým postižením se již dlouho snaží dosáhnout požadovaného výsledku, proto chtěl, aby schválené usnesení bylo trochu direktivní a více tlačilo na vládu, aby převzala odpovědnost.

Helena Válková dala hlasovat o usnesení navrženém Alexandrem Zvonkem.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

ž á d á vládu ČR, aby převzala odpovědnost za informování občanů se specifickými komunikačními potřebami a zajistila zpřístupnění tiskových konferencí, brífinků a dalších důležitých veřejných prohlášení souvisejících s nouzovým stavem, jejichž cílem je informovat o aktuálních opatřeních, formou tlumočení do českého znakového jazyka a přepisem mluvené řeči a titulkováním, a dále zajistila zpřístupnění videozáznamů zveřejňovaných na vládním webu formou titulků a překladu do českého znakového jazyka.

Usnesení nebylo přijato, 8 přítomných členů a členek VVOZP hlasovalo pro, 13 se zdrželo.

Následně dala Helena Válková hlasovat o upraveném návrhu usnesení.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

s e o b r a c í na vládu ČR s žádostí o podporu požadavků občanů se specifickými komunikačními potřebami, pokud jde o zpřístupnění tiskových konferencí a dalších důležitých veřejných prohlášení

k nouzovému stavu, s cílem zlepšit informovanost těchto uživatelů a posílit tak jejich důvěru ve fungování přijímaných opatření.

Usnesení bylo přijato 21 přítomnými členy a členkami VVOZP.

6. Průzkum zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve vybraných úřadech státní správy

Helena Válková navrhla, aby tento bod, který byl určen pro informaci, byl z časových důvodů přesunut na příští zasedání VVOZP.

Následně dala Helena Válková o tomto návrhu hlasovat, VVOZP přesunutí bodu 6 na příští zasedání VVOZP přijal 21 hlasy přítomných členů a členek.

7. Informace zástupkyně veřejného ochránce práv o monitorování práv osob se zdravotním postižením v roce 2020

Informaci o nejdůležitějších aktivitách, kterými se Kancelář veřejného ochránce práv v roce 2020 ve prospěch osob se zdravotním postižením zabývala, podala zástupkyně veřejného ochránce práv Monika Šimůnková.

Od roku 2018 veřejný ochránce práv (dále jen „VOP“) dostal novou kompetenci monitorovat Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“), znamená to, že kontroluje, jakým způsobem dodržuje vláda ČR a český stát závazky z Úmluvy. VOP bude Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením podávat tzv. alternativní zprávu ke Zprávě ČR o naplňování Úmluvy. Vzhledem ke covidové situaci není jasné, kdy bude ta poslední spojená periodická zpráva výborem projednávána. Již minulý rok KVOP vyzvala i neziskové organizace a lidi s postižením, aby zasílali svoje příspěvky k vytváření alternativní zprávy. Ze strany KVOP bude i svým způsobem kritická, neboť ne všechno ČR plní, i z tohoto důvodu není ombudsman členem VVOZP, je lepší, že se zúčastňuje jednání jako host.

VOP se zabývá především výzkumnou činností, mapuje systémové nedostatky v jednotlivých oblastech na základě podnětů od stěžovatelů i organizací. Na základě výzkumů a jejich závěrů se VOP snaží formulovat tzv. doporučení, která by měla směřovat k odstranění systémových nedostatků. Dále se VOP zabývá osvětovou činností, připomínkováním právních předpisů a spolupracuje s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

Všechny výzkumy realizované v roce 2020 jsou k dispozici na stránkách VOP. Šlo například o Výzkum k dostupnosti rané péče pro rodiny s dětmi s postižením, ze kterého vyplývá, že raná péče není v ČR dostupná tak, jak by měla být, dlouho se na ni čeká. Další výzkumy jsou například Křížovky autonomie, Život klientů a klientek v domově pro osoby se zdravotním postižením, Zaměstnávání lidí s postižením ve veřejné správě pohledem zaměstnavatelů i pohledem zaměstnanců. Aktuálně se pracuje na výzkumu Bariéry v osamostatňování se mladých lidí s postižením od podpory rodičů, Dostupnost a kvalita porodní a poporodní péče o ženy s postižením a Role obcí při rozhodování o podpůrných opatřeních a při jejich realizaci.

KVOP vydala doporučení Jak chránit práva rodičů s psychosociálním postižením, pracuje se na doporučení pro poskytovatele sociální služby DOZP, byla vydána Souhrnná zpráva k problematice výkonu volebního práva u lidí se zdravotním postižením.

KVOP v době pandemie upozorňovala různá ministerstva na velmi důležité věci, šlo například o nezbytnost otevření některých sociálních služeb, negativní dopady dlouhodobého zákazu vycházek a návštěv u klientů sociálních služeb, žádost o výjimky z povinnosti nošení roušek pro lidi s poruchou autistického spektra, rozšíření prioritizovaných skupin v rámci očkování, přístupnost testovacích a očkovacích míst pro lidi s postižením a otevření speciálních škol. Bylo prováděno

monitorování práv klientů pobytových sociálních služeb. Povedlo se zajistit, že Události České televize jsou nyní přístupné v archivech ČT i s tlumočením do českého znakového jazyka.

V souladu se zákonem si ombudsman zřizuje svůj Poradní orgán. Noví členové Poradního orgánu byli zvoleni v září 2020. Poradní orgán má 19 členů a členek. Je potřebné, aby Poradní orgán nezasedal pouze formálně, ale aby projednával aktuální témata.

Rozprava:

Václav Krása informoval, že NRZP bude také vypracovávat svoji alternativní zprávu, NRZP bude možná ještě razantnější. Výbor OSN zaslal informaci, že o dva roky posunuje svůj program, NRZP ČR tedy neví, kdy má zprávu začít připravovat tak, aby byla aktuální.

Alexandr Zvonek poděkoval zástupkyni VOP a KVOP, protože to je jedna z institucí, kde se setkávají lidé se sluchovým postižením se vstřícným přístupem a konstruktivním návrhem řešení.

Pavel Ptáčník upozornil na to, že v ČR máme dlouhodobější problém, který s Úmluvou bezprostředně souvisí a nedaří se jej řešit již od roku 2016, kdy se připravil první návrh na ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě, který se nestihl do voleb projednat. V roce 2018 prošel návrh znovu legislativním procesem, ale od roku 2019 je v Poslanecké sněmovně a nedaří se ho projednat. Proto navrhl k Opčnímu protokolu a jeho ratifikaci usnesení, které směřuje na výkonnou místopředsedkyni VVOZP, aby v této záležitosti v rámci své působnosti zaintervenovala tak, aby Opční protokol byl Poslaneckou sněmovnou schválen ještě v tomto volebním období. Opční protokol ratifikovaly již téměř všechny státy v Evropě, standardy podpory lidí se zdravotním postižením jsou v ČR na takové úrovni, že není překážkou, aby ČR Opční protokol ratifikovala.

Helena Válková doplnila, že se opakovaně o schválení Opčního protokolu pokouší, ale potřebuje v tomto směru pozitivní lobbying a mít za sebou instituci, jako je VVOZP, vyjádřila obavu, že bez důraznějšího přesvědčování a podpory se jí to nepodaří.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

s e o b r a c í na výkonnou místopředsedkyni Výboru a zmocněnkyni vlády pro lidská práva se žádostí, aby v rámci svých kompetencí upozornila na naléhavou potřebu projednat Poslaneckou sněmovnou ještě v tomto volebním období návrh na ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením, a to v souladu s mezinárodními závazky, kterými je ČR vázána.

Usnesení bylo přijato 21 přítomnými členy a členkami VVOZP.

8. Různé

Do bodu Různé se přihlásila Ivana Ambrosová.

Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením a další platforma, která připomínkovala zákon o sociálních službách, zásadně nepodporuje poslanecký návrh novely zákona o sociálních službách, který má být projednán na mimořádném jednání Poslanecké sněmovny 23. března, dále zásadně nesouhlasí s postupem přípravy tohoto návrhu. Na minulém zasedání VVOZP byl k dispozici materiál, který rekapituloval celkový vývoj procesu připomínkování a schvalování zákona o sociálních službách. Nyní několik poslanců přichází se svým vlastním návrhem, který nebyl připomínkován, zdůvodnění bylo, že se jedná o systémovou změnu, organizace, které pracovaly na původním návrhu rok, po přečtení tohoto návrhu dospěly k přesvědčení, že se o žádnou systémovou změnu nejedná. Jedná se vlastně o původní návrh MPSV, který obsahuje drobné změny, ale nezahrnuje již vypořádané a zapracované připomínky z mezirezortního připomínkového řízení. Zákon o sociálních službách je pro lidi se zdravotním postižením klíčový, a

pokud by měl být projednáván takovouto nestandardní formou bez konzultací a řádného připomínkového řízení, tak by neměl být schválen.

Václav Krása upřesnil, že novela zákona se připravuje více než rok, nedošlo k dohodě mezi MPSV a MF, vláda tedy prakticky rezignovala na předložení zákona, kterého se ujali poslanci, vyjmuli z vládního návrhu celou část s financováním, která byla zásadní, systémová a měla smysl, a ponechali jen některé návrhy, které však nebyly všechny domluveny a i z pohledu NRZP jsou tam věci, které nemohou být akceptovány. NRZP již k tomuto návrhu připravila několik zásadních připomínek, které jsou na delší debatu. NRZP podporuje to, aby tento materiál již nebyl v tomto volebním období projednáván, měl by počkat na novou vládu. V tuto dobu koronaviru nejsme schopni diskutovat s poslanci a poslankyněmi nad jednotlivými pozměňovacími návrhy, můžeme jen na dálku něco napsat, ale řadu věcí je třeba osobně vysvětlit. Je tam navrhována řada velmi problémových věcí.

Zuzana Jentschke Stöcklová potvrdila, že v Poslanecké sněmovně vznikly poslanecké návrhy zákona o sociálních službách, dle názoru MPSV je to reakce na dlouhou přípravu novely tohoto zákona, na půdě MPSV nebo na vládní úrovni rozhodně nešlo o rezignaci na tento dokument, v současné době se nachází v Legislativní radě vlády, která požádala ještě o dopracování, LRV se však nesejde dříve, než v dubnu, zákon by pak šel do vlády přibližně v květnu a je nereálné, aby vládní návrh do voleb prošel, proto pravděpodobně vznikla ta poslanecká iniciativa, která z velké části reflektuje návrh MPSV, některé pasáže jsou opsané, proto také vláda dala souhlas této poslanecké novele, chybí tam však systémové financování sociálních služeb, které bylo hlavním sporem mezi kraji, MF a poskytovateli sociálních služeb, a proto byl zákon tak dlouho připravován, zůstalo asi 140 nevypořádaných připomínek, a to z toho důvodu, že jsou velmi protichůdné a zainteresované strany se nedokázaly nějakým způsobem na společném systému financování sociálních služeb domluvit. Poslanci tedy systémové financování sociálních služeb z návrhu úplně vyjmuli a zbyly tam všechny ostatní věci, které jsou z pohledu MPSV velmi důležité, proto vláda dala pozitivní stanovisko poslanecké novele.

Václav Krása uvedl, že v tuto chvíli je rozumné projednávání obou novel zastavit už proto, že organizace zdravotně postižených tam nemají zapracovány požadavky, na kterých se s MPSV dohodly. Proto se bude NRZP snažit, aby zákon neprošel.

Helena Válková ujistila, že o tom bude informovat z pozice poslankyně ve svém poslaneckém klubu.

Michal Pícl upozornil, že návrh novely zákona je vlastní iniciativou poslankyň, MPSV samo bylo překvapeno, že takový návrh vznikl. MPSV preferuje ministerský návrh zákona, který byl s VVOZP a organizacemi diskutován. Když MPSV zjistilo, že v poslaneckém návrhu je opsané to, co MPSV původně předkládalo, tak nemohlo jiné než kladné stanovisko vydat a bude rádo, když se schválí aspoň něco.

Václav Polášek sdělil, že ne všichni zdravotně postižení byli k projednávání přizváni, SONS nedostala žádnou pozvánku na jednání, která probíhala na MPSV, požádal MPSV, aby SONS nevynechávalo z debat v domnění, že je zastupována NRZP.

Václav Krása k tomu uvedl, že je přesvědčen, že u jednání na MPSV zástupce SONS byl.

Václav Krása doplnil informaci, že v Poslanecké sněmovně jsou dva poslanecké tisky novely zákona o sociálních službách, č. 1143 je ten problémový, který NRZP zpochybňuje, pak je tam ještě malý návrh č. 1144, který obsahuje pouze to, že by klienti pobytových zařízení měli stejnou výši příspěvku na péči ve 3. a 4. stupni závislosti jako klienti v domácnostech, s touto změnou nikdo nemá problém.

Dále se do bodu Různé přihlásil se třemi body Alexandr Zvonek.

V prvním bodu informoval, že v oblasti problematiky titulkování televizních pořadů pro neslyšící a novely zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání nedošlo k posunu, stále probíhají různá jednání a nedaří se dosáhnout požadovaného výsledku, zástupci sluchově postižených to chtějí nadále řešit i s KVOP.

Druhý bod souvisí s dotazem na Helenu Válkovou, která jménem VVOZP rozeslala dotazník, který se týká vzdělávání studentů se ZP na vysokých školách, co se tímto průzkumem sleduje a z jakého podnětu vzešel.

Helena Válková předala slovo Pavlovi Ptáčnickovi, který se sekretariátem VVOZP dotazník připravil. Poslední velké šetření realizovalo MŠMT ohledně přístupu studentů se zdravotním postižením k vysokoškolskému vzdělávání v roce 2010. Dotazník byl připraven proto, aby mapoval situaci za uplynulých 10 let, neboť se novelizoval vysokoškolský zákon a vytvořil se specifický dotační program na financování center, která pomáhají na vysokých školách studentům se ZP. Cílem je sledovat vývoj v přístupu vysokých škol pro studenty s různými typy zdravotního postižení. Výsledky průzkumu budou následně zveřejněny a budou využity při spolupráci s MŠMT a vysokými školami.

V třetím bodu uvedl Alexandr Zvonek příklady dobré praxe, pozitivní věci, které se podařilo ve prospěch osob se sluchovým postižením za poslední 3 roky prosadit a které zlepšily kvalitu života lidí se sluchovým postižením, jde například o titulkování pořadů v České televizi, přepis na krizových linkách, překlady informací do českého znakového jazyka, zpřístupnění sčítání lidu osobám se sluchovým postižením atd.

Na závěr Helena Válková poděkovala všem za účast, sdělila, že další zasedání je plánováno na červen tohoto roku, a ukončila zasedání VVOZP.

V Praze dne 30.03.2021

Zapsala: Martina Jelínková v. r.
tajemnice VVOZP

Za správnost: Pavel Ptáčník v. r.
vedoucí sekretariátu a člen VVOZP

Schválila: Helena Válková v. r.
výkonná místopředsedkyně VVOZP